

NVE
Postboks 5091
Majorstua
0301 OSLO

nve@nve.no

Deres referanse

Deres dato

Vår referanse

Vår dato
01.02.2023

Saksbehandler
Kirsten Løland

Direkte telefon
93488077

Høringsinnspill til ny foreslått prisregulering fjernvarme

Det vises til rapport fra Vista Analyser angående ny foreslått prisregulering for fjernvarme, samt generelle innspill til NVEs videre arbeid med å lage en anbefaling til regulering av fjernvarmeprisen. Høringsfristen er 01.02.2023 og vår uttalelse er med dette gitt innen fristen.

Sammendrag

Lyse Neo AS er positive til en videreføring av prinsipp om prisregulering på fjernvarme for kunder i områder med konsesjon og tilknytningsplikt. Vi ser at dagens prisregulering basert på direkte elektrisitet som kundens alternativ ikke lenger er kundens reelle alternativ til energiløsning. Prisreguleringen må ivareta at fjernvarme er konkurransedyktig, samtidig som den gir en økonomisk bærekraftig videre drift for fjernvarmeselskapene og legger til rette for videre investeringer i nye utbygginger. Lyse Neo AS anbefaler en modell for prisregulering som er basert på faktisk spotpris på strøm i gjeldende NO område for kundens faktiske forbruk per time med et gulv og et tak i beregningen av min- og makspris.

Vi mener det bør åpnes opp for avtalefrihet, herunder fastprisavtaler på lik linje med kraft. Rene spisslastkunder bør holdes utenfor prisreguleringen som i dag og også her kan avtalefrihet benyttes. Prisreguleringen bør videreføre dagens prinsipp om at tilknytningsavgiften holdes utenfor. Den foreslåtte maksprismodellen i Vista Analyse sin rapport vil ikke være økonomisk bærekraftig for videre drift av Lyse Neo AS og også hindre investeringsvilje i nye prosjekt. Øvrige innspill og kommentarer fremkommer i vårt videre høringsinnspill.

Generelt om fjernvarmens rolle i energisystemet

Lyse Neo AS skal bidra til regionale og nasjonale klimamål. Dette grønne skiftet innebærer bl.a. elektrifisering av mange sektorer og en betydelig økning i elektrisitetsbehovet fremover. Fjernvarmen spiller en vesentlig del i regionens energisystem og står for en viktig del av effektdekningen allerede nå og i fremtiden som ellers vil måtte dekkes av elektrisitet eller annen fornybar energi. I 2022 ble det levert en makseffekt på 50 MW fjernvarme, med en forventet dobling i effekt for 2030. Vår fjernvarme utnytter per i dag overskuddsvarme fra avfallsforbrenning som ellers ville gått til spille. På sikt kan også annen overskuddsvarme fra datasenter, batteriproduksjon etc. integreres i vårt fjernvarmesystem. Rammebetingelser og virkemidler som muliggjør samspillet mellom termisk energi og fornybar kraft vil være helt nødvendig for å kunne nå våre nasjonale og regionale klimamål, samt å ha et balansert og godt utnyttet kraftsystem. Dagens TEK og Energimerkeordning bør derfor også endres for å kunne bidra til å nå målsettingene med fleksible energiløsninger.

Dagens maksprisregulering av fjernvarme

Lyse Neo AS har i alle år hatt et pristak på fjernvarme for alle kundegrupper. Vi har valgt dette for å opprettholde konkurransevnen i markedet. Spesielt det siste året har dette medført at pris på

Lyse AS

Postadresse Postboks 8124 | 4068 Stavanger
Besøksadresse Breiflåtveien 18 | Mariero | 4017 Stavanger
www.lyse.no

Telefon 51 90 80 00
Telefaks 51 90 80 01

Bankgiro 3201 05 54305
Foretaksregister NO 980 001 482 MVA

fjernvarme fra Lyse Neo AS har vært vesentlig lavere enn strømpris, spesielt for næringskunder som ikke har hatt strømstøtte. Også privatkunder har med vårt pristak hatt en lavere fjernvarmepris selv etter strømstøtte.

Per i dag er pristaket:

- 120 øre/kWh eks. mva. for private kunder, dvs. et pristak på 72 øre/kWh på spotpris.
- 115 øre/kWh eks. mva. for sameier/boligselskap og bedriftskunder.

Pristaket har spesielt det siste året gjort fjernvarmen svært konkurransedyktig mot kundens alternativ. Basert på pris og fordeler med fjernvarme som leveringssikkerhet, forutsigbarhet, arealbesparelse, estetikk etc. har de aller fleste nye/rehabiliterede bygg i vårt fjernvarmeområde hatt et ønske om å knytte seg til fjernvarmenettet.

Vår vurdering av rapporten fra Vista Analyse

Ny foreslått maksprisregulering av fjernvarme

Når det gjelder forslaget til ny prisregulering for fjernvarme i rapporten fra Vista Analyse er det noen vesentlige element som bør avklares for en riktig sammenlikning av fjernvarme og alternativet som skal danne grunnlaget for maksprisregulering. Vi mener at forslaget fra Vista Analyse for maksprisregulering har flere svakheter og samlet sett ikke representerer en reell sammenlikning av den samfunnsøkonomiske alternativkostnaden med en varmepumpeløsning med fjernvarme alternativet. Oppsummert mener vi at den samfunnsøkonomiske alternativkostnaden med en varmepumpeløsning er høyere enn det som ligger til grunn i rapporten. Vi kommenterer derfor elementene som inngår i foreslått maksprisregulering under.

SCOP for varmepumpe

Modell for maksprisen som legges fram baseres på alternativkostnaden for oppvarming med varmepumpe. Foreslått makspris medtar ikke spisslastdelen for dekningen av energi- og effekt hos kunden. For å kunne sammenlikne fjernvarme med varmepumpealternativet er det helt nødvendig at spisslast defineres. Andel spisslast i et energisystem er varierende i forhold til hvilke innsatsfaktorer som er tilgjengelige i energimiksen. Spisslast er normalt mye mer kostbart enn grunnlast dersom grunnlasten baseres på overskuddsvarme. Det vil derfor være store lokale forskjeller i pris på spisslast og dette kan faktisk også forekomme hos samme fjernvarmeselskap for ulike områder/fjernvarmenett. Også i varmepumpealternativet vil kunden måtte dekke sin spisslast med noe annet enn varmepumpe som f.eks. elkjel, biogass, bioolje etc. Vi mener derfor at spisslast bør defineres tydelig og spisslast bør holdes utenfor maksprisreguleringen på fjernvarme.

Vi kan heller ikke se at tappevann i tilstrekkelig grad er tatt hensyn til i den foreslåtte modellen. For å ha høy nok temperatur på tappevann, vil det være behov for en varmepumpe som kan levere på høyere temperaturer eller varmtvannsbereder. Dette mener vi ikke er hensyntatt i alternativkostnad med varmepumpealternativet.

Varmepumpealternativet krever at ulike faktorer defineres og tallfestes. Dette er krevende da en energiløsning med varmepumper er veldig forskjellig for ulike kundegrupper/forbruksprofiler og er påvirket av lokale klimaforskjeller. «E» elementet, gjennomsnittlig effektfaktor, som inngår i maksprisfastsettingen, varierer mye for ulike varmepumpealternativ, kunde profiler, drift, alder, lokale klimaforhold etc. Hvor stor andel av energi- og effektbehovet varmepumpen skal dekke er også helt avgjørende for fastsettelsen av SCOP, verdien for «E». Varmepumper dimensjoneres normalt ikke for spisslast og dekker ofte ikke tappevannsbehovet. I tillegg til dette er ikke reservekapasitet tatt med i varmepumpealternativet og må også medtas for en reell sammenlikning av alternativet til fjernvarme som bl.a. har krav om det i konsesjonsvilkårene. Vår erfaring, samt informasjon fra tekniske miljø tilsier at faktisk gjennomsnittlig effektfaktor normalt er lavere enn 3 for varmepumper og at den er ytterligere redusert i perioder med høy last vinterstid og på en kald vinterdag.

10 års gjennomsnitt historisk pris på kraft

Når en kunde velger energiløsning, foretar kunden en investeringsbeslutning basert på fremtidig behov for energi- og effekt, drifts- og vedlikeholdskostnader, investeringskalkyler og ikke minst fremtidige energipriser. Dette gjelder om kunden ønsker fjernvarme eller en egen energiløsning med varmepumpe. I søknader om Enovastøtte legges 3 års prognosepriser, forward priser, til grunn i beregningene for investeringsstøtte. Det samme gjelder i vurdering av samfunnsøkonomisk gevinst i søknad om tildeling av konsesjon for fjernvarme. I våre egne investeringsbeslutninger legges følgelig også alltid prognoser for fremtidige energipriser til grunn. Vi mener derfor at et snitt av historiske strømpriser de 10 siste årene i maksprisreguleringen ikke reflekterer virkeligheten for investeringsbeslutninger/valg av nye energiløsninger og støtteordninger.

Fjernvarmeselskapene må forholde seg til løpende markedspriser på innsatsfaktor. Dette gjelder spesielt innsatsfaktor til mellom- og spisslast. Ved å bruke gjennomsnitt av 10 års historiske priser på kraft for å fastsette et pristak, vil salgspris på fjernvarme og kjøpspris på innsatsfaktor være fullstendig dekoblet, med svært stor prisrisiko for fjernvarmeselskapet. Prisrisiko er ventet å øke ettersom markedene forventer økt volatilitet i energiprisene fremover og generelt høyere priser på innkjøp av energi som innsatsfaktor enn vi har hatt de siste 10 årene. Prisreguleringen bør derfor utformes slik at en unngår denne risikoen.

Vi mener at det derfor bør legges til grunn faktisk observerte timespriser for kraft med en geografisk differensiering som i NO områdene. Kundens reelle alternativ er et forbruk som i all hovedsak er på dagtid og størsteparten på de kaldeste dagene hvor også innkjøpsprisene på energi, både kraft og annen energi, er høyest. Dette bør derfor reflekteres i kraftprisene som legges til grunn i prisreguleringen.

Sparte investeringskostnader ved bruk av fjernvarme

Som siste element i makspristaket inngår «a», altså påslaget som reflekterer kundens og samfunnets sparte investeringskostnader ved bruk av fjernvarme i stedet for varmepumper. Det er utfordrende å finne en generisk faktor som skal gjelde for hele spekteret av ulike typer varmepumper, ulike størrelser (effekt) og som energiløsning for ulike kundeprofiler. Basert på vår erfaring og kunnskap er investeringene sammen med drifts- og vedlikeholdskostnadene veldig varierende. Begge disse elementene må medtas i maksprisberegningen for å sammenlikne fjernvarme med dette alternativet, da drifts- og vedlikeholdskostnadene (servicekostnader, administrasjon, vakt- og beredskap, kostnader ifm. driftspersonell etc.) utgjør en vesentlig andel. Vi viser til Multiconsult sitt innlegg på innspillmøtet hos NVE 20. januar-23 for faktiske drifts- og vedlikeholdskostnader for ulike varmepumpealternativer.

Påslaget på 20 øre/kWh som ligger til grunn for investering i varmepumpe er altfor lavt for en varmepumpe som skal dekke hele energi- og effektbehovet. Det er faktisk også altfor lavt dersom varmepumpen kun skal dekke grunnlast. Vi mener at grunnlaget for påslaget som ligger til grunn i Vista Analyse rapporten ikke er utfyllende for å kunne tallfeste dette påslaget. I tillegg kommer drifts- og vedlikeholdskostnader. Svenske Profu har også utarbeidet en rapport for Norsk Fjernvarmeforening som viser et høyere kostnadsbilde for varmepumpealternativ.

I påslaget inngår også sparte nettinvesteringer, men vi mener besparelsen er vesentlig høyere enn de 10-20 øre/kWh som rapporten legger til grunn.

Fjernvarme avlaster effekt i kraftnettet i tillegg til at elektrisitet frigis til andre formål da man benytter overskuddsvarme som ellers vil gå til spille som erstatning for høyverdig elektrisitet. En varmepumpe vil belaste kraftnettet og enda mer vinterstid når utetemperatur fører til en lavere virkningsgrad. Fjernvarmenettet er et energifleksibelt system hvor man kan benytte andre innsatsfaktorer i fremtiden og har i tillegg andre fordeler som ikke er nevnt i rapporten som arealbesparende, man unngår drifts- og vedlikeholdskostnader for energiproduksjon og leveransen, høy forsyningssikkerhet, enkelhet for kundene i tillegg til estetikk i bybildet etc.

Nye investeringer og videre drift for Lyse Neo AS

Med utgangspunkt i foreslått ny maksprisregulering som i praksis betyr en makspris på 50-60 øre/kWh, er det gjennomført ulike beregninger for å gjøre en vurdering av konsekvensene av dette

for vårt selskap. En slik makspris vil ikke være økonomisk bærekraftig for Lyse Neo AS. Videre drift av fjernvarme basert på investeringer som allerede er gjort, som da ble besluttet med bakgrunn i andre rammebetingelser og dagens maksprisregulering, vil ikke være lønnsom med en makspris som foreslått. Endringen i maksprisen vil ha store konsekvenser for lønnsomheten også for nye prosjekt som basert på det foreslåtte ikke vil bli gjennomført. Modellen fra Vista Analyse gir fjernvarmeselskapene usikkerhet for kostnadsdekning samtidig som inntektssiden låses, noe som øker risiko betydelig og påvirker investeringsviljen negativt for nye prosjekt.

Vi besluttet i 2021 å gå videre med utbygging av fjernvarme fra Paradis til sentrum vest og Bjergsted i Stavanger. Utbygging er nå i fase for detaljprosjektering, med forventet byggestart høst 2023. Enovastøtte har vært utløsende for gjennomføringen av dette prosjektet. Det er et viktig prosjekt som i tillegg til å utnytte spillvarme, avlaster et allerede høyt belastet kraftnett i området. Våre beregninger viser at dette prosjektet ikke hadde blitt besluttet med nytt forslag til makspris. Dersom endelig prisregulering i verste fall blir i tråd med maksprisforslag i Vista analyse rapport vil vi med høy sannsynlighet avvikle utbyggingsprosjektet pga. en svært negativ lønnsomhet.

Vi vil også vise til Thema Consulting Group AS sin analyse av lønnsomheten for fjernvarmebransjen historisk og fremtidig med ulike forutsetninger for regulering av makspris på fjernvarme. Faktisk avkastning for bransjen har i snitt vært 4,9 % i perioden 2011-2021, vektet etter omsatt volum på selskapsnivå. Dette ligger under hva som anses som et rimelig avkastningskrav for fjernvarmebransjen etter vurderinger fra Thema Consulting Group og andre fagmiljø. Med foreslått maksprisregulering fra Vista Analyse ville avkastningen i samme periode vært negativ med rundt 2 % per år i snitt for flere av de største fjernvarmeselskapene. Avkastningen fremover vil også bli mye lavere med dette forslaget. Vi henviser til Thema Consulting Group AS sin rapport for mer detaljer.

Nytt forslag til prisregulering

Lyse Neo AS er positive til en fortsatt prisregulering på fjernvarme for kunder som er pålagt å knytte seg til fjernvarmeanlegg etter plan og bygningsloven §27-5" slik det står i Energilovens §5-5.

Vi erfarer at fjernvarme er i reell konkurranse med kundens alternativ i dagens marked. Vårt forslag til prisregulering for fjernvarme er derfor at dagens prisregulering mot strømpris videreføres, men at det innføres et gulv og et tak for beregning av makspris. Strømpris som legges til grunn i prisreguleringen er da timespris (spotpris) for faktisk forbruk per måned i gjeldene geografiske NO område. Dette med bakgrunn i fjernvarmeselskapenes kostnader til innkjøp av strøm som forholder seg til timesverdier. Kundens alternativ vil også baseres på timespriser med et varmepumpealternativ eller med direkte elektrisitet. Dette vil kunne bidra til å nå mål om energieffektivisering generelt hos sluttkunder gjennom bevisstgjøring og insitament for å få en jevnere forbruksprofil.

Alle kostnader til nettselskap (nettleie, forbruksavgift, elavgift etc.) må fortsatt inngå i beregning av makspris. Dette gir da en balansert prisregulering for kunde og fjernvarmeselskap. Prisreguleringen vil da være transparent, enkel og kunden vil unngå ekstreme utslag ved høye spotpriser, samtidig som fjernvarmeselskapet vil sikres en minimum salgspris ved ekstremt lave spotpriser.

Intervallet mellom tak og bunn bør for øvrig være forholdsvis bredt med den hensikt å beskytte begge parter mot ekstreme priser, men med rom nok for naturlige svingninger for å unngå en tilnærmet fastpris.

Rene spisslastkunder bør holdes utenfor prisreguleringen som i dag og også her kan avtalefrihet benyttes. Spisslast er vesentlig mer kostbar enn grunnlast. Prisreguleringen bør også videreføre dagens prinsipp om at tilknytningsavgiften holdes utenfor. Tilknytningsavgiften er en tilsvarende kostnad som kunden har med alternativ energiløsning og vil være kompliserende å ta inn i beregning av makspris. Denne vil være varierende fra kunde til kunde.

En slik prisregulering vil kunne gi forutsigbarhet for kundene og fjernvarmeselskapene, samtidig som intensjonen i Energiloven ivaretas. En slik modell vil også kunne legge grunnlag for videre drift og investeringsvilje for fjernvarmeselskapene.

Fastprisavtaler og avtalefrihet

Lyse Neo AS ønsker at det åpnes opp for avtalefrihet og fastprisavtaler for tidsbegrensede perioder på fjernvarme på lik linje som for kraft. Energiløsninger basert på kraft og alternativ til dette bør likebehandles. Kunder etterspør også dette for å få en forutsigbar energikostnad. Vi mener at fastprisavtaler bør holdes utenfor prisreguleringen i avtaleperioden da dette er bilaterale avtaler som i hovedsak vil inngås med næringskunder som en profesjonell avtalepart. Kunder i vårt fjernvarmeområde etterspør dette i dag. Vi mener at det kan åpnes opp for avtalefrihet og da ulike fastprisavtaler uavhengig av selve prisreguleringen for fjernvarme.

Vi viser også til høringsinnspillet til Norsk Fjernvarme på vegne av bransjen.

Vi stiller oss til disposisjon for eventuelle spørsmål eller avklaringer i forbindelse med vårt høringsinnspill.

Vennlig hilsen

Lyse Neo AS

Marianne Frøystad Ånestad
Adm. dir Lyse Neo AS

Kirsten Løland
Produktsjef varme og kjøling